

JOENSUUN KARTANO, HALIKKO

Kantatila, Joensuun rälssitila, on keskiaikainen asumakartano. Ensimmäinen tunnettu omistaja oli Petrus joka mainitaan v. 1352. V. 1407 tiedetään Heikki Olavinpojan saaneen rälssikirjan.

Kartano oli Horn-suvun hallussa keskiajalta vuoteen 1782, jolloin tila myytiin englantilaissyntyiselle tukkukauppiaalle Georg Setonlille. V. 1785 Kustaa III myönsi vapaaherra Magnus Wilhelm Armfeltille summan sääntöperintötilaksi sopivan kartanon ostamiseksi Kustaa Mauri Armfeltille. Vuotta myöhemmin Magnus Wilhelm Armfelt osti Joensuun kartanon. Kartano oli suvun hallussa vuoteen 1925, jolloin se siirtyi von Knorringeille. Tilan nykyinen omistaja on Holger von Knorring.

Nykyisen päärakennuksen paikalla tiedetään sijainneen harmaakivirakennus, joka on valmistunut viimeistään v. 1571. Tämän voi päätellä mainitulla vuosiluvulla varustetusta kivilaatasta, joka nähtävästi on ollut kivirakennuksen porttaalin yläpuolella. V. 1680 rakennus oli raunioina. Uuden päärakennuksen kartano sai vasta 1790-luvun alussa. Uusi rakennus, joka monessa suhteessa muistuttaa C.G. Schröderin töitä, on yksikerroksinen, mansardikattoinen puurakennus. V. 1809 Armfelt antoi arkkite. C.C. Gjärvellille ja Charles Bassille tehtäväksi suunnitella ajanmukaisen päärakennuksen. Tuloksena oli, että olemassa olevaa päärakennusta laajennettiin v. 1811 siivellä. Fasadit rapattiin ja somistettiin korinttilaisella pilasterilla, joiden väliin sijoitettiin kuusi Sergelin valmistamaa kustavilaista runoilijaa esittävää muotokuvamedaljonkia. Prof. von Bonsdorff näyttää jossakin määrin avustaneen Bassia töiden valvojan ominaisuudessa. Sisustustyöt suoritettiin v. 1812 - 13. Myöhemmin 1800-luvulla kreivi Kustaa Maunu Armfelt antoi Engelille tehtäväksi suunnitella päärakennuksen uudenaikaistamisen, mutta tätä suunnitelmaa ei toteutettu. 1800-luvun lopulla lisättiin joenpuoleiselle sivulle klassillistyylinen altaani prof. Gustav Nyströmin piirustusten mukaan.

Englantilainen puisto, joka sijaitsee joen länsipuolella, suunniteltiin 1770-luvulla tilanhoitaja Adolf Buschin aloitteesta. Armfelt-suvun aikana puisto sai nykyisen laajuutensa. Puistossa sijaitsee doorilainen pyörökappeli.